

Trening dresurnog konja

Budimir, Nora

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

**Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek /
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:151:755873>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-29**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Nora Budimir

Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Zootehnika

Trening dresurnog konja

Završni rad

Osijek, 2018.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Nora Budimir

Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Zootehnika

Trening dresurnog konja

Završni rad

Osijek, 2018.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Nora Budimir

Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Zootehnika

Trening dresurnog konja

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu završnog rada:

1. dr. sc. Maja Gregić, mentor
2. prof. dr. sc. Mirjana Baban, član
3. doc. dr. sc. Tina Bobić, član

Osijek, 2018.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek
Preddiplomski sveučilišni studij, smjer Zootehnika
Nora Budimir

Završni rad

Trening dresurnog konja

Sažetak:

Cilj rada je opisati treninge konja za savladavanje osnovnih elementa dresure, prvih natjecanja i usavršavanja zahtjevnijih elemenata natjecateljske dresure prema pravilniku Fédération Équestre Internationale i Hrvatskom konjičkom savezu. Dresurno jahanje je temeljna disciplina konjičkog sporta, gdje se isprepliću sport i umjetnost to je disciplina koja prati razvoj konja. Cilj treninga dresurnog konja je da jahač i konj u potpunom skladu izvode prijelaze između hoda, kasa i galopa, te na višem nivou izvode komplicirane figure visoke škole. Trening konja započinje od najranije dobi konja osnovnim treningom konja. Tijekom osnovne obuke konj se privikava na vođenje, razvija kondiciju i koncentraciju, usavršava hod, uči komande koje mu trener zadaje glasom, rukama ili nogama. Nakon osnovne obuke koja traje do 4 godine života budućeg sportskog konja kreće se postepeno sa dresurnim kretnjama i figurama. Svaki jahač i njegov dresurni konj moraju usvojiti osnovne kretnje i figure u jahalištu prije nego se počnu natjecati na dresurnim turnirima. Glavno upravljačko tijelo na međunarodnoj razini je Fédération Équestre Internationale (FEI), koji određuje pravila natjecanja te brine za dobrobit konja koji se natječu u dresurnom konjičkom sportu a na nacionalnoj Hrvatski konjički savez (HKS).

Ključne riječi: konj, trening, dresura, natjecanje

26 stranica, 0 tablica, 11 grafikona i slika, 14 literaturnih navoda

Završni rad je pohranjen u Knjižnici Fakulteta agrobiotehničkih znanosti u Osijeku i u digitalnom repozitoriju završnih i diplomskih radova Fakulteta agrobiotehničkih znanosti u Osijeku.

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek
Undergraduate university study Agriculture, course Zootechnique

Final work

Dressage Horse Training

Summary:

The aim of the paper is to describe the training of horses for mastering the basic elements of dressage, the first competitions and the perfecting of the more demanding elements of the competition dress according to the rules of Fédération Équestre Internationale and the Croatian Equestrian Federation. Back riding is the fundamental discipline of horse sport, where sport and art combine is a discipline that follows the development of the horse. The aim of the horsehair training is that the rider and the horse in complete harmony carry out the crossings between the walk, the pile and the gallop, and at a higher level perform the complicated high school figures. Horseshoe starts from the earliest age of horses by basic horse training. During basic training, the horse is attracted to leadership, develops fitness and concentration, improves the pace, learns the commands that the trainer puts it in the voice, hands or feet. After basic training that lasts up to 4 years of age, the future sports horseshoe moves gradually with dirt movements and figures. Every rider and his horseshoe must adopt basic moves and figures in the rally before they start competing in dense tournaments. The governing body at the international level is the Fédération Équestre Internationale (FEI), which sets competition rules and cares for the well-being of horses competing in dredging equestrian sports and on the Croatian Equestrian Federation (HKS).

Key words: horse, training, dressage, competition

26 pages, 0 tables, 11 figures, 14 references

Final work is archived in Library of Faculty Faculty of Agrobiotechnical Sciences and in digital repository of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1.
2. OSNOVNI TRENING KONJA.....	2
2.1. Vođenje konja na ruku.....	2
2.2. Komande jahača.....	2
2.3. Osnovne kretnje konja.....	3
2.4. Lonžiranje konja.....	5
2.5. Privikavanje konja na sedlo i jahača.....	7
2.6. Pravilan položaj tijela jahača.....	6
3. TRENING DRESURNOG KONJA	9
3.1. Oprema za konja i jahača u dresurnim natjecanjima.....	10
3.2. Dresurno jahalište.....	12
4. OSNOVNE FIGURE I KRETNJE U JAHALIŠTU.....	13
4.1. Pravilan stoj i odstupanje konja.....	13
4.2. Ravne linije i dijagonale.....	14
4.3. Krugovi i polukrugovi.....	15
4.4. Serpentine i krivulje.....	17
4.5. Promjene galopa.....	18
4.6. Okret konja na prednjem dijelu trupa.....	18
4.7. Okret konja na stražnjem dijelu trupa.....	19
4.8. Pirueta i polupirueta.....	19
4.9. Bočna kretanja.....	20
4.10. Passage i piaffe	22
5. NAJČEŠĆE POGREŠKE KOD DRESURE KONJA.....	23
6. ZAKLJUČAK.....	24
7. POPIS LITERATURE.....	25

1. UVOD

Počeci dresurnog jahanja sežu još iz antičke Grčke, gdje se opisuju osnove dresure. Tada su vojnici svoje konje trenirali kako bi ih pripremili za boj. Od tuda i potječe naziv dresura, fran. dressage što znači "trenirati". Za boj su uglavnom birali pastuhe zbog njihove odvažnosti i hrabrosti te je između konja i jahača bila potrebna potpuna harmonija i razumijevanje (Lovrić, 2017.).

Suvremeno dresurno jahanje vuče korijene iz renesanse, kada je Frederico Gisone 1532. godine osnovao konjičku akademiju. Razvoj "Španjolske škole jahanja" ima utjecaj na daljnji razvoj dresurnog sporta, pa je tako 1912. godine dresurno jahanje uvršteno u program Olimpijskih igara (Ivanković, 2004.).

Dresurno jahanje je temeljna disciplina konjičkog sporta, gdje se isprepliću sport i umjetnost, a prije svega je disciplina koja prati razvoj konja. Cilj dresurnog jahanja je da jahač i konj u potpunom skladu izvode prijelaze između hoda, kasa i galopa, te na višem nivou izvode komplicirane figure Visoke škole. Glavno upravljačko tijelo na međunarodnoj razini je Fédération Équestre Internationale (FEI), koji određuje pravila natjecanja te brine za dobrobit konja koji se natječu u ovoj disciplini.

Cilj rada je opisati treninge konja za savladavanje osnovnih elementa dresure, prvih natjecanja i usavršavanja zahtjevnijih elemenata natjecateljske dresure prema pravilniku Fédération Équestre Internationale i Hrvatskom konjičkom savezu.

2. OSNOVNI TRENING KONJA

Osnovni trening konja samo je početni stadij u treniranju gdje konj stječe i povjerenje u ljude, što je vrlo važno. Treniranje započinje od najranije dobi budućeg sportskog konja. Tijekom osnovne obuke konj se privikava na vođenje, razvija kondiciju i koncentraciju, usavršava hod, uči komande koje mu trener zadaje glasom, rukama ili nogama. S osnovnim treningom može se započeti od ždrijebljenja, a traje sve do 4. godine života kada bi konj već trebao savladati osnove. Jedna jako lijepa stvar u dresurnom jahanju je to što se mladi konji nikada ne forsiraju u visokim kategorijama. Kako konj stari, tako njegovo dresurno odrastanje prati i teži nivo. Gregić, (2017.) navodi stresne situacije sportskoga konja teško je izbjeći, ali je važno znati kako bi se mogle javiti, te kroz osnovni trening pripremati ga za takve situacije.

2.1. Vođenje konja na ruku

Vođenje na ruku može biti vođenje s ularom ili uzdom. Prvi korak u treniranju konja je naučiti konja voditi na ruku s ularom. S vođenjem konja na ruku se započinje još dok je konj ždrijebe jer se tada lakše privikava i uči nove stvari. Na početku se ždrijebe vodi iza njegove majke ili uz nju, a nakon nekog razdoblja, ždrijebe se vodi na određenoj udaljenosti ispred nje. Povodac koji je pričvršćen za ular jednom rukom se drži otprilike 30-40 cm od ulara, a drugom rukom se drži drugi kraj povodca. Na taj način olakšava se obuzdavanje konja ako konj krene od osobe koja ga vodi. Vođenje konja na uzdi čovjeku daje više kontrole nego vođenje na ularu, a sam postupak je jednak kao i kod vođenja na ularu.

2.2. Komande jahača

Vrlo je važno da konj nauči shvaćati komande (naredbe) koje mu trener zadaje. Komande ili naredbe mogu biti one zadane glasom, nogama, vođicama ili premještanjem težine jahača. Tijekom lonžiranja glasovne upute su vrlo važne jer se na taj način konj umiruje. Ukoliko trener zahtijeva od konja da uspori ili stane govori jasnim i tihim tonom. Tako, na primjer, konja se može naučiti da reagira na riječ hod, kas, galop i da se tim korakom kreće. Ako se želi da se konj kreće bržim korakom potrebno je govoriti živahnijim i ohrabrujućim glasom.

Ponavljanje glasovnih komandi uvijek mora biti istim tonom za određenu komandu kako bi konj naučio što je od njega traženo. Jahačeve noge kontroliraju kretnje prema naprijed,

okretanje i ravnotežu. Unutrašnja noga jahača se koristi za poticanje konja da se kreće prema naprijed, za ubrzavanje koraka ili za naglašavanje okreta. Vanjska noga jahača koristi se za kontroliranje stražnjih sapi konja. Koriste li se istodobno komande unutrašnje i vanjske noge jahača postiže se ravnoteža konja. Konj mora naučiti reagirati na zadane komande, a da bi se to postiglo jahač može koristiti jahači bič ili mamuze. Ako konj ne reagira na pritisak listova može ga se lagano udariti u području ramena. Mamuze služe za naglašavanje komandi nogu, a njima se ne bi smio koristiti neiskusni jahač jer prejakim stiskanjem može doći do ozljede konja. Pomoću vođica koje su pričvršćene na žvalu jahač pridržava kontakt s konjem. Konjska usta su jako osjetljiva, stoga jahač nikad ne smije naglo potezati vođice. Pružajući blagi otpor jahač daje znak želi li da konj ubrza ili stane. Kada jahač želi da konj stane nagne tijelo blago prema nazad i lagano jednoliko zategne obje strane vođica. Jahač upute koje daje može naglasiti i premještanjem težine tijela u lijevu ili desnu stranu. Premještanjem težine na primjer u desnu stranu jahač dodatno opterećuje desni stremen i stiskanjem desne noge konj prima poruku da krene u desno. Na taj je način jahačeva težina dodatna komanda. Osnova uspješnog treninga je postepeni rad, gdje se konj privikava na jahača i njegove naredbe. Često ponavljanje istih komandi je efikasnije i poslije nekoliko ponavljanja iste vježbe konj će usvojiti komandu i postati spreman da izvrši naredbu u bilo kakvim okolnostima ignorirajući svoj prirodni način ponašanja. Konji su prirodno radoznali i željni istraživati zbog čega relativno rado prihvate trening (Trailović i sur., 2012.).

2.3. Osnovne kretnje konja

Pod osnovne kretnje konja spadaju hod, kas i galop. Vrlo je važno konja naučiti da se kreće na pravilan način (HKS, 2015.).

Hod je kretanje konja u četiri takta, pri čemu se sve četiri noge podižu i spuštaju jedna za drugom. Jahač treba raspoznati da li se sva četiri udarca kopitom čuju u podjednakim razmacima i tako znati je li takt pravilan. Hod konja započinje ovim redoslijedom: stražnja desna, prednja desna, stražnja lijeva i prednja lijeva. Postoje četiri vrste hoda: srednji, prikupljeni, produženi i slobodan među kojima uvijek moraju postojati razlike u dužini koraka. Srednji hod je kada konj korača energično i opušteno. Jahač mora imati lagani i neprekidan kontakt s ustima konja kako bi mu omogućio prirodno gibanje glave i vrata. Kod prikupljenog hoda konj se kreće u pravilnom četverotaktu, a kopita stražnjih nogu ostavljaju otiske u otiscima kopita prednjih nogu. Glava konja mora biti okomito postavljena prema tlu, a jahač ima lagani kontakt s ustima konja. Prikupljeni hod je kraći od srednjeg hoda, a konj noge podiže više u

zrak jer su mu zglobovi jače savijeni. Produženi hod konja je kada konj maksimalno produžuje svoj korak bez da gubi pravilnost ritma, i slobodan hod je kada je konju dozvoljeno da u potpunosti ispruži vrat i glavu (HKS, 2015.).

Kas je dvotaktno kretanje konja, pri čemu se istovremeno pokreće dijagonalni par nogu. Četiri su vrste kasa: radni, srednji, prikupljeni i produženi kas. Radni kas je kretanje konja između prikupljenog i srednjeg kasa. Konj se mora kretati jednakim elastičnim koracima prema naprijed. Srednji kas je kretanje umjerenog produženja koraka, ali bez ubrzavanja. Koraci konja moraju biti jednaki i uravnoteženi, a čitav okvir konja mora se izdužiti. Prilikom prikupljenog kasa stražnje noge konja preuzimaju većinu težine čime se oslobađa plečka konja. Vrat konja kod prikupljenog kasa je uzdignut, a koraci su kraći, izražajni i povišeni. Produženi kas je kretanje u kojem kopita stražnjih nogu ostavljaju znatno udaljeniji otisak od kopita prednjih nogu. Koraci se produžuju, ali konj ne ubrzava. Konj bi trebao biti u ravnoteži tijekom čitave radnje, a prijelaz u prikupljeni kas bi trebao biti izveden prijenosom težine na stražnji dio trupa, s time da se jasno vide obje razlike promjene tempa (HKS, 2015.).

Galop je trotaktno kretanje, a razlikuje se desni i lijevi galop. Koraci u galopu moraju biti lagani te pravilni, a zadnje noge moraju koračati što je više moguće ispod tijela konja prema njegovu težištu. Kod lijevog galopa, konj se kreće stražnjom desnom nogom nakon čega slijede istovremeno stražnja lijeva i prednja desna noga te prednja lijeva tzv. vodeća noga, nakon čega slijedi trenutak lebdenja. Također i kod galopa razlikujemo četiri vrste, a to su: radni, srednji, prikupljeni i produženi galop. Radni galop je kretanje konja između prikupljenog i srednjeg galopa, konj se nalazi u prirodnoj ravnoteži i aktivno kreće prema naprijed. Srednji galop je kretanje konja između radnog i produženog galopa. Konj bez ubrzavanja ide prema naprijed s vidljivim produženjem koraka i zamahom stražnjih nogu. Koraci moraju biti uravnoteženi i nesputani. Prikupljeni galop je kada konj ostaje na žvali i vrat je uzdignut, a stražnje noge preuzimaju većinu težine tijela čime se omogućava veća aktivnost. Kod ove vrste galopa, koraci su kraći. Kod produženog galopa konj bez ubrzavanja produžuje korak najviše moguće zahvaljujući zamahu stražnjih nogu (HKS, 2015.).

2.4. Lonžiranje konja

Lonžiranje obilježava početak pravog treninga konja. Lonža je remen dug otprilike 8 metara, pričvršćen je za prsten kapicana ili prsten žvale, a drži ju trener (HKS, 2015.). Kada je konj na lonži kreće se u krug oko osobe koja ga trenira (slika 1.). Lonžiranjem se uči konja da reagira na zapovijedi i sluša upute. Lonžiranje traje otprilike 30 minuta, a cilj je uvježbavanje konja na pravilan kas i određene naredbe (HKS, 2015.). Lonža se drži nategnutom tako da se konj uz pomoć biča tjera naprijed. Oprema koja se koristi za lonžiranje ovisi o cilju školovanja, osobini konja i znanju trenera. Na početku se konj lonžira sa kapicanom, kako bi se naučio pravilno kretati prema naprijed. Kako bi to olakšali potrebna je još jedna osoba koja će ići uz konja u krug. Kapican je posebna oglavina napravljena od čvrste kože, koja se pričvršćuje preko uzda. Utjecaj kod kapicana ima podstavljeni savijeni metalni dio, koji leži na nosu konja. Na tom prekonosnom remenu ima više prstenova na koje se može prikopčati lonža. U pravilu se koristi samo srednji prsten. Prstenje sa vanjske strane koristi se samo za rad na pilarima, i zato nisu potrebni u osnovnoj izobrazbi. Kapican omogućava konju ravnomjeran naslon na žvale jer lonža nema utjecaj na usta konja, što je od prednosti kod mladih i senzibilnih konja. Nakon što se konj nauči pravilno kretati spreman je za lonžiranje sa žvalom tj. uzdom. Važno je na pravilan način pričvrstiti lonžu na žvalu kako ne bi došlo do ozljeda konja.

Lonža se kopča ispod podbradnog remena i kroz oglavinu. Postoji i drugi način, tako da se lonža provuče kroz unutrašnji kolut žvale, a zatim pričvrsti za vanjski kolut. Svakako treba izbjegavati pričvršćivanje žvale samo na unutrašnji prsten jer bi se tako žvala mogla izvući iz konjskih usta. Vođice se mogu skinuti, jer se u pravilu lonžira sa pomoćnim remenjem pa vođice pritom mogu smetati. Ako se vođice ne skidaju, moraju se zavrnuti i pričvrstiti ispod vrata podgušnim remenom. Cilj lonžiranja je uvježbavanje konja na pravilan kas i navikavanje na određene zapovjedi. Kada konj usvoji određene naredbe, treba početi sa sedlanjem i lonžiranjem pod sedlom (Mitrović i Grubić, 2003.). Ispravno lonžiranje može biti vrlo korisno u školovanju konja, ali ukoliko se radi neispravno može, kao i kod jahanja, više konju štetiti nego pomoći. Prilikom lonžiranja važno je voditi računa o ravnomjernoj aktivnosti cijelog tijela konja, tj. prednjem i stražnjem dijelu trupa. Zbog toga se koristi kolan za lonžiranje, koji se postavlja na mjesto gdje se kasnije stavlja i pravi kolan. Kolan treba stavljati oprezno i strpljivo, ne jako, ali ni prelabavo stezati jer može skliznuti iza i izazvati nemir konja. Konj koji je naučen na kolan, sedlo prihvaća uglavnom bez problema (Ivanković, 2004., Ivanković i sur., 2013.). Kod lonžiranja se koristi i oprema za zaštitu nogu od ozljeda. Preporučuje se stavljanje bandaza ili štitnika protiv kresanja na prednje i stražnje noge.

Slika 1. Lonžiranje konja sa sedlom i uzdom (izvor: Budimir, 2016.)

2.5. Privikavanje konja na sedlo i jahača

Školovanje mladog konja treba biti postupna, odnosno treba planirati lagane prijelaze s jednostavnijih aktivnosti na složenije. U početku privikavanje konja na rad ne smije dugo trajati kako se konj ne bi psihički umorio. Mladi konj se privikava da ima nešto na leđima još tijekom lonžiranja sa kolanom. Sedlo se može postaviti na konja tek nakon što se on u potpunosti navikne na pritisak kolana za lonžiranje. Najbolji način privikavanja na sedlo je da ga se stavi u okruženju gdje se konj osjeća sigurno, kao što je primjerice boks u kojem boravi.

Prilikom stavljanja sedla potrebna je još jedna osoba koja će umirujućim glasom smiriti konja dok mu druga osoba stavlja sedlo. Kada se konj privikne na sedlo može ga se trenirati na lonži. Lonžiranjem se konju omogućava kontrolirano kretanje bez jahača i istodobno je to prvi korak u pripremi za najahivanje. Kada mladi konj napuni dvije i pol ili tri godine spreman je podnijeti teret jahača na svojim leđima (Trailović i sur., 2008.). S ovim postupkom treba biti oprezan jer konj ima urođeni strah od tereta na leđima. Prije svakog sedlanja, konja treba temeljito iščerkati, osobito one dijelove tijela koji dolaze u dodir sa sedlom i kolanom. Prvo se stavlja posedlica a nakon toga sedlo. Sedlo se stavlja do grebena a zatim se malo pogura prema nazad kako bi sedlo prirodno sjelo na leđa konja. Nakon što sedlo dođe u odgovarajući položaj započinje se stavljanje kolana. Kolan se u početku lagano zategne, a nakon što konj prođe nekoliko koraka postupno se zateže (Ivanković i sur., 2013.). Kada konj prihvati sedlo i bez straha se kreće prema naprijed, može se započeti sa najahivanjem. Najahivanje se vrši na lonži i potrebno je

dvoje ili više ljudi. Kod najahivanja jahač ne smije odmah sjesti na konja, već se postepeno konj privikava na težinu jahača (slika 2.). Prvo penjanje na konja obavlja se tako da se jahač trbuhom nasloni na sedlo. Kada se konj navikne da ima nekoga na leđima jahač može normalno sjesti u sedlo. Prva jahanja rade se na malim ograđenim površinama te započinju laganim korakom konja. Nakon nekoliko dana postepeno se uvodi lagani kas, a nakon toga i galop. Nakon što se konj navikne na jahača, nakon nekoliko dana, ukoliko je miran tijekom jahanja može se maknuti lonža i nastavlja se jahanje u krug bez lonže. Kada procijenimo da je konj pripremljen, može se prijeći na veće otvoreno jahalište (Ivanković, 2004.).

Slika 2. Postupno privikavanje konja na jahača (izvor: Budimir 2016.)

2.6. Pravilan položaj tijela jahača

Jahač ima pravilan položaj tijela kada sjedi uspravno, opuštenih ramena prema unatrag. Laktovi ne smiju ići prema van, a nadlaktice bi trebale biti opušteno i okomite uz tijelo. Ruke jahača se drže za širinu šake iznad grive a palčevi trebaju biti okrenuti prema gore. Zapešća trebaju biti opuštena i savitljiva kako bi mogli osjetiti pokrete konjskih usta. Jahač koji ima opušteno ruke manje će nanositi štete konjskim ustima nego jahač koji kruto i čvrsto drži dizgine. Prema Ivančev i sur., (2014.) pravilan položaj jahača podrazumijeva i ispravno postavljanje skeleta u smislu kutova u pojedinim zglobovima i polugama što, sa svoje strane dodatno podržava ravnotežu. Dizgini uvijek trebaju biti lagano zategnuti kako bi imali kontrolu nad konjem. Opuštenost jahača najvažniji je dio pravilnog položaja, a to se odnosi i na noge (slika 3.). Koljeno jahača ne bi se smjelo pomicati tako da donji dio noge, list i peta budu pravilno postavljeni. Potkoljenice su najvažniji dio koji nam služi kao pomagalo za kontroliranje kretnji konja. Potkoljenice se trebaju nalaziti tik iza kolana. Najširi dio stopala treba se nalaziti na nagaznoj pločici stremena, tj. uzengiji, peta jahača je malo spuštена a prsti su usmjereni prema naprijed. Dužina stremenskog remena ima važnu ulogu za pravilan položaj tijela jahača. Kako bismo bili sigurni da jahač ima pravilan položaj, može se povući zamišljena okomita crta od glave preko bokova pa do gležnjeva jahača (HKS, 2015.).

Slika 3. Jahač u sedlu, pravilan položaj tijela jahača (izvor: Budimir 2016.)

3. TRENING DRESURNOG KONJA

Dresurno jahanje jedna je od sedam disciplina konjičkog sporta i prisutna je na Olimpijskim igrama. Kao i u ostalim disciplinama konjičkog sporta, na natjecanjima ravnopravno sudjeluju muškarci i žene, bez ikakvih ograničenja. Poželjne eksterijerne karakteristike konja za dresurno jahanje su te da konj ima snažne ekstremitete, visoko postavljen i relativno kratak vrat, dugu ramenu kost, da ima klasično dobar izgled i impresivno držanje što će donijeti prednost pri ocjenjivanju sudaca na dresurnom natjecanju, i prema FEI pravilu konj mora biti viši od 144.2 cm (FEI, 2014., HKS, 2018.). Poželjno je da svaki dresurni konj bude mirnog temperamenta i poslušan kako bi mogao pravilno izvršavati naredbe jahača. Konj mora brzo reagirati na podražaje jahača, a samouvjerenost konja predstavlja također vrlo važnu osobinu dresurnog konja. Kako bi komunikacija između čovjeka i konja u treningu bila uspješna, važno je poznavati etologiju konja koja će pridonijeti dobrobit te poboljšati rezultat na natjecanjima (Lončar i sur., 2017.). Natjecanja možemo podijeliti u dvije grupe – nacionalna i internacionalna (pod vodstvom Fédération Equestre Internationale ili FEI). Na nacionalnim natjecanjima u Hrvatskoj održavaju se utakmice kategorija E, A, Utakmica za mlade konje L, LM, M i ostale kategorije. Prix St.-Georg, Intermediare I, Intermediare II, Grand Prix, Grand Prix Special održavaju se na međunarodnim natjecanjima. Utakmice se mogu održavati u obaveznim i slobodnim programima. Obavezni programi sadrže zadane dresurne radnje i figure povezane zadanim vrstama i smjerovima kretanja natjecateljskog para. Slobodni program je izvedba uz glazbu u kojem su radnje i vrste kretanja za svaku kategoriju zadane, ali izbor glazbe i koreografiju svaki jahač određuje sam. Utakmice s ovim programima održavaju se u kategoriji L i svim višim kategorijama i u pravilu se odvijaju nakon održanih utakmica s obaveznim programom. Na nacionalnim natjecanjima u Hrvatskoj Utakmice kategorije E i A održavaju se u kratkoj dresurnoj areni (20x40m), utakmice ostalih kategorija u dugoj dresurnoj areni (20x60m) (Ivanković, 2004.). Dresurno jahanje temelji se na usklađenosti jahača i konja i služi kao osnova treninga za sve druge discipline jahanja. Suci tijekom dresurnog natjecanja ocjenjuju kretnje konja, usklađenost jahača i konja i cjelokupan dojam izvedenog programa (HKS, 2018.).

3.1. Oprema za konja i jahača u dresurnim natjecanjima

Na svim dresurnim natjecanjima jahači se moraju odjenuti prema pravilima. U suprotnom suci jahača mogu isključiti iz natjecanja. Jahači i konji su obučeni u crno bijelom dres code – u. Veće kategorije su dužne nositi frakove i cilindre. Dodatna i pomoćna oprema poput martingala, izvezica, gogova je zabranjena tokom zagrijavanja i performansa. Griva konja mora biti ispletena u pijune ili ošišana i krijestu.

Pod opremu koju jahač koristi tijekom dresurnih natjecanja ubrajamo: zaštitni prsluk za jahače mlađe od 16 godina, zaštitnu kaciga ili cilindar, jahačke hlače, košulju sa ovratnikom ili kravatom, sako ili dresurni frak, čizme, rukavice, dresurni bič i mamuze. Jahači tj. natjecatelji mlađi od 16 godina moraju nositi zaštitni prsluk za vrijeme natjecanja, tijekom zagrijavanja i na dodjeli nagrada bez obzira na kategoriju utakmica (HKS, 2018.).

Opće pravilo dresurnih natjecanja je da svi natjecatelji moraju nositi zaštitnu kacigu. Natjecatelji koji su navršili 18 godina ili su stariji i koji jašu konje starije od 7 godina imaju pravo nositi polucilindar umjesto zaštitne kacige koji mora biti crne boje ili u boji sakoa kojeg nose. Obavezan natjecateljski sako mora biti crne, plave ili tamne boje sukladno internacionalnoj HSV skali. U utakmicama kategorije M dopušten dresurni frak (crne, plave ili tamne boje sukladno internacionalnoj HSV skali), dok je utakmicama viših kategorija obavezan. Jahačke hlače su dozvoljene u bijeloj ili bjeličastim bojama. Košulja jahača mora biti bijele ili bijeličaste boje, a ukoliko košulja nije u bijeloj boji mora se zatvoriti ovratnikom ili kravatom u bijeloj boji. Čizme kao i rukavice dozvoljene su u crnoj boji ili boji sakoa, a rukavice su dozvoljene i u bijeloj boji. U utakmicama E i A kategorija dozvoljena je uporaba i jahaćih cipela i kožnih čepca u crnoj boji. Dopuštena je i uporaba dresurnog biča dužine 120 centimetara ili 100 centimetara za pony konje. Na utakmicama E, A, L, LM i utakmicama za mlade konje dozvoljena je i uporaba mamuza maksimalne dužine 1.5 centimetar. Mamuze moraju biti glatkih rubova i usmjerene prema dolje. Na svečanoj dodjeli nagrada, konj i natjecatelj moraju biti opremljeni i odjeveni kao i tijekom utakmice. Dopuštena je uporaba crnih ili bijelih bandaža i zvona, odnosno dresurnih štitnika (u dozvoljenoj boji) (HKS, 2018.).

U opremi za konje nije dozvoljena uporaba martingala, pomoćnog remenja, prekrivača za sedlo, štitnika za noge i gumica za žvalu. Ukoliko natjecatelj stavi na konja nešto od nabrojane opreme isključuje se iz utakmice. Prije utakmice u zagrijavanju dozvoljena je uporaba štitnika za noge. Svaki jahač bi trebao, ukoliko je njegov konj agresivan, prema drugim konjima označiti svoga konja crvenom vrpcom koja se stavlja na rep ili ako je konj sklon grižnji drugih konja treba ga označiti plavom vrpcom isto tako na repu. Ovisno o kategoriji utakmica dozvoljena su sportska

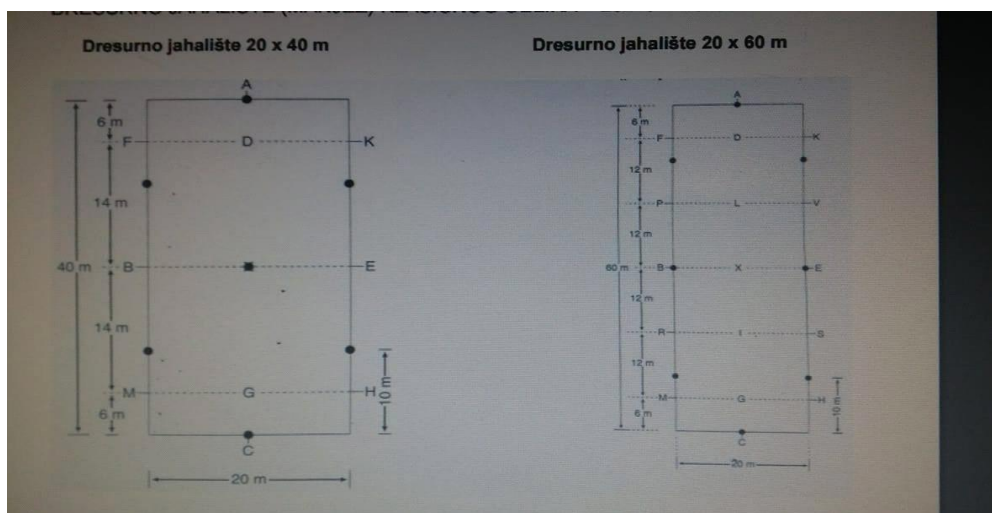
ili dresurna sedla. U utakmicama E i A kategorije te utakmicama za mlade konje dozvoljeno je sportsko sedlo, a u utakmicama L, LM, M i višim kategorijama preporuča se dresurno sedlo. U nižim kategorijama utakmica E i A dozvoljene boje podsedlica su bijela, bjeličasta, crna ili tamno plava, dok je u utakmicama viših kategorija dozvoljena samo uporaba bijele ili bjeličaste podsedlice. Žvale moraju biti proizvedene od metala ili nesavijljive plastike i mogu biti presvučene gumom. Savitljive gumene žvale nisu dopuštene (HKS, 2018.). U svim kategorijama utakmica dozvoljena je uredno ispletena griva ali bez dodataka kao što su cvijetici, mašnice i slično (HKS, 2016.).

Slika 4. Oprema za konja i jahača na dresurnim natjecanjima (izvor: Rijavec, 2016.)

3.2. Dresurno jahalište

Postoje dvije vrste dresurnih jahališta, a to su: kratka dresurna jahališta veličine 20x40 metara ili duga jahališna arena veličine 20x60 metara (HKS, 2015.). Od natjecatelja se očekuje da izvedu određene figure u dresurnom jahalištu ili areni. Uz ogradu dresurnog jahališta postavljene su oznake s 8 slova ako se radi o kratkom jahalištu ili 12 slova ako se radi o dugom jahalištu. Ta mjesta označavaju gdje jahač mora započeti ili završiti radnju te napraviti promjenu u radnji. U dresurnom jahalištu mora biti podloga od pijeska ili nekog drugog sličnog materijala koja mora biti ravna, protuklizna i otporna. Broj sudaca na dresurnom jahanju ovisi o kategoriji natjecanja, a sudačke kabine moraju biti odmaknute 3 do 5 metara od dresurnog jahališta i mogu biti postavljene kod slova H, C i M u kratkoj dresurnoj areni ili kod slova E i B u dugoj dresurnoj areni (HKS, 2018.).

Slika 5. Prikaz kratkog i dugog dresurnog jahališta (izvor: HKS, 2015.)

4. OSNOVNE FIGURE I KRETNJE U JAHALIŠTU

Svaki jahač i njegov konj moraju usvojiti osnovne kretnje i figure u jahalištu prije nego se počnu natjecati na dresurnim turnirima. Pod osnovne figure i kretnje spadaju: stoj konja u mjestu, odstupanje, davanje ruku, ispuštanje vođica iz ruku, dijagonale, krugovi, serpentine, osmice, okreti na prednjem i stražnjem dijelu trupa iz stoja, okret na stražnjem dijelu trupa iz hoda, pirueta i polupirueta, promjene galopa, bočna kretanja, passage, piaffe (HKS 2015.).

4.1. Pravilan stoj i odstupanje konja

Konj u stoju mora nepomično stajati s ravnomjerno raspoređenom težinom na sve četiri noge tako par prednjih i stražnjih nogu bude međusobno paralelan. U stoju vrat konja mora biti uzdignut, tjeme mu mora biti najviša točka, a glava malo ispred okomice. Pravilan stoj konja dobiva se premještanjem težine na stražnje noge konja djelovanjem jahačevog sjedišta i lista (slika 6.). Jahač ne smije grubo zaustavljati konja nego to mora napraviti i trenutno pomoću sjedišta, lista i zatvorenih ruku. Ukoliko je u dresurnom programu za natjecanje zadan stoj u nekoj točki, jahačev list se mora nalaziti točno na toj točki gdje je zadan. Nepomičnost je jedan od važnijih elemenata u ocjenjivanju stojećeg stava. Tu je riječ o disciplini i uvježbanosti. Kao neizostavni dio treninga, jahač mora ustrajati na ispravnom stoju i postupno vježbati sve duže i duže vrijeme nepomičnosti.

Odstupanje konja je kretanje unatrag u dva takta gdje se istovremeno kreće jedan dijagonalan par nogu i zatim drugi bez trenutka lebdjenja. Prednje noge se moraju kretati po istim tragovima kao i zadnje noge. Odstupanje konja služi za poboljšanje prikupljenosti zbog toga što zahtjeva da se zglobovi stražnjih nogu jače saviju i optereće. Konj se kod odstupanja ne smije opirati, pomicati stražnji trup od ravne linije i vući prednje noge. Nakon što konj odradi odstupanje mora stati na sve četiri noge jednakom težinom. Velikim se pogreškama pri odstupanju smatraju bilo kakvo opiranje konja, gubitak dodira s ustima konja, odmicanje stražnjega dijela trupa od ravne staze, široko postavljene i neaktivne stražnje noge te povlačenje prednjih nogu po tlu. Jahač i trener treba dobro poznavati interijer konja i razumjeti njegove nagone i strahove, kao i govor tijela (Trailović i sur., 2012.). Tijekom odstupanja jahač mora imati osjećaj da će, ako mu to dopusti, konj odmah spremno krenuti prema naprijed.

Ispravno odstupanje automatski potiče aktivnost i korisna je, ali izuzetno naporna i zahtjevna vježba za jačanje stražnjega trupa i prebacivanje težine na stražnje noge. S mladim konjima i

konjima koji imaju slabe mišiće leđa, odstupanje treba izvoditi oprezno, bez pretjerivanja i brzih radnji u treningu.

Slika 6. Pravilan stoj konja (izvor: Budimir, 2016.)

4.2. Ravne linije i dijagonale

Kod pravilnog projahivanja ravnih linija, konj mora biti izravnat, a njegove stražnje noge moraju pratiti tragove prednjih nogu. Kako bi jahač postigao da je konj u ravnini, konj mora biti opušten te imati jednak oslonac na obje strane žvale i jednako primiti jahačeve komande sa obje strane tijela. Potpunu izravnatost konja teže je postići nego pravilnu savijenost. Kako bi jahač postigao da konj ide pravilno, ravne linije može vježbati projahivanjem dijagonala. Dijagonale se sastoje od tri dijela: ulazni zavoj, ravna linija i izlazni zavoj što se isto tako ocjenjuju kod dresurnih natjecanja. Promjene po dijagonalama mogu biti duge ili kratke, ovisno o tome što se od natjecatelja traži u programu koji mora izvesti. Dijagonala se može izvoditi po dugoj srednjoj liniji A – C ili po kratkoj stazi B – E, A - C, C - A promjena po srednjoj liniji F - H, H - F promjena po dugoj dijagonali (slika 7.) H - B, B – H. Dvostruka kratka dijagonala – npr. H – B – K ili M – E – F, teža je vježba, a sastoji se od ulaznog zavoja, prve ravne linije, srednjeg zavoja, druge ravne linije i izlaznog zavoja. Na ravnim linijama konj mora biti izravnan, a u zavojima savijen (HKS, 2018.).

Slika 7. Promjena po dugoj dijagonali F-H (izvor: Budimir, 2016.)

4.3. Krugovi i polukrugovi

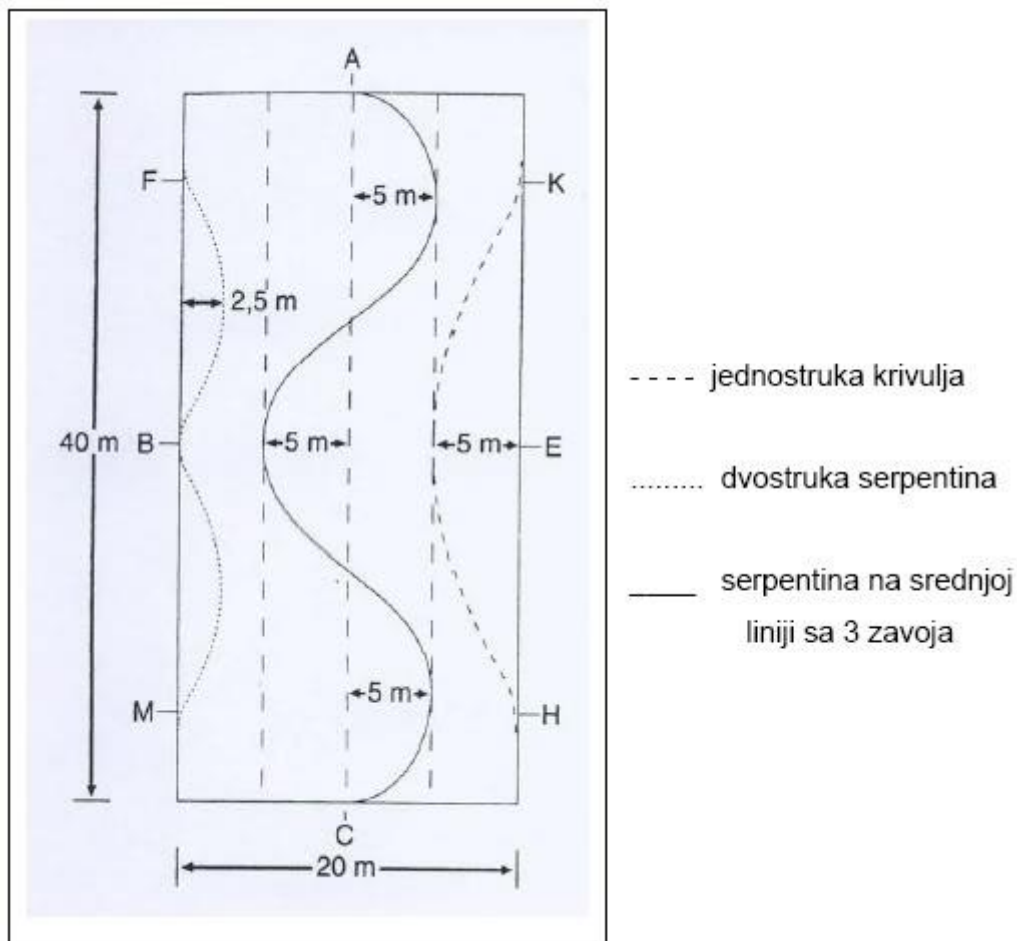
Krugovi mogu biti veliki ili mali. Veliki krugovi su promjera 20 metara u svim kategorijama utakmica, a mali krugovi su promjera 10 metara u kategorijama utakmica E i A, u kategorijama L, LM promjera 8 metara i u utakmicama kategorija M i većim promjera 6 metara. U krugovima se mogu raditi i promjene. Kod promjena iz kruga ili u krugu konj se mora trenutak prije promjene izravnati, a onda opet savinuti i krenuti u novom smjeru. Projahivanje malih krugova može se izvoditi na bilo kojem mjestu u jahalištu, a služi za postizanje ispravnog položaja tijela konja u zavoju i ravnoteže (slika 8.). Za vježbu jahač može izvoditi i osmice, a to su dva mala kruga jednake veličine koja su spojena u sredini (HKS, 2015.). U trenutku prijelaza iz jednog u drugi kut kod osmica postoji veoma kratak trenutak izravnanja i nakon toga odmah slijedi savijanje na drugom krugu. Bez obzira je li riječ o velikom ili malom krugu, mogu se izvoditi i polukrugovi istih veličina. Konj kroz polukrug mora biti ispravno savijen. Polukrugovi mogu biti različitih veličina, pola velikog ili malog kruga na zadanome mjestu.

Slika 8. Projahivanje malih krugova promjera 10x10 metara (izvor: Budimir, 2016.)

4.4. Serpentine i krivulje

Serpentine se sastoje od nekoliko polukrugova povezanih ravnom stazom. Serpentine mogu biti sa tri zavoja ili četiri zavoja. Konj mora biti paralelan sa kratkom stazom kada prelazi srednju liniju. Kroz zavoje serpentina konj mora biti ispravno savijen a na dijelu ravne linije ispravno izravnat. Promjene nogu, galopa ili kretanja kod serpentina izvode se kod prelaska srednje linije. Krivulje mogu biti jednostruke (jednostavne) ili dvostruke, a sastoje se od 3 ili više zavoja.

Slika 9. Prikaz pravilnog projahivanja linija u jahalištu (izvor: <http://konj.forumotion.net/t70-dresurni-programi-dokumenti-prilagodeni-prema-fei-rules-for-dressage-events>)

4.5. Promjene galopa

Konj mora najprije naučiti prelaziti iz jednog u drugi galop tako da između dva galopa prelazi u kas. Nakon toga slijedi učenje prijelaza iz galopa u kas pa u hod, te iz hoda u kas, zatim u galop. Prijelazi iz galopa u hod, i iz hoda u galop, uče se kao posebne vježbe, odvojeno, nikad povezano. Razdoblja hoda uvijek moraju biti dovoljno dugi za kvalitetnu pripremu konja za sljedeću vježbu. Promjene galopa mogu biti: jednostavne, leteće i konta galop (HKS, 2015.). Jednostavna promjena galopa je kretnja konja kod koje se iz galopa prelazi direktno u hod, a nakon 3 do 5 koraka hoda konj prelazi u drugi galop. Kod letećih promjena galopa događa se to da se izmjena izvodi u jednom koraku tako da se prednje i stražnje noge mijenjaju istovremeno. Promjena vodeće noge i stražnjih nogu izvodi se u trenutku lebdenja. U trenutku letećih promjena galopa, konj mora ostati miran, te u istom ritmu i ravnoteži. Treća vrsta promjene galopa je kontra galop. On se izvodi u prikupljenom galopu. U kontra galopu vodeća noga je ona koja se nalazi na vanjskom dijelu staze ili kruga po kojem se konj kreće, a konj mora biti postavljen i blago savijen prema strani vodeće noge. Prednji i stražnji dio trupa moraju biti u istoj ravnini, a uglovi manježa u galopu se mogu zaokružiti. Najčešće pogreške koje se događaju kod promjena galopa su te da konj ukoči leđa, podigne glavu te stražnje noge ostavlja iza sebe, stoga jahač treba održavati kontakt, jahati više prema naprijed i održavati aktivnost stražnjeg trupa (HKS, 2015.).

4.6. Okret konja na prednjem dijelu trupa

Okret na prednjem dijelu trupa izvodi se iz stojećeg stava, uvijek se izvodi od 180 stupnjeva, tako da se konj nakon završetka okreta nalazi suprotno od smjera od kojeg je krenuo u okret. Pri okretu prednjeg dijela trupa konj se okreće oko svoje prednje unutarnje noge, dok stražnja noga korača prema naprijed i križa se s vanjskom. Nakon završetka okreta konj se mora potpuno izravnati. Za izvođenje okreta na prednjem trupu konj se mora odmicati od jahačevog lijevog lista koji djeluje iza kolana, dok desni podupirući list po kolanu sprečava ramena da „ispadaju“ u desno održavajući aktivnost. Vođice sprečavaju kretanje prema naprijed, ali laganom savijenošću u lijevo, dopuštaju stražnjem trupu da se okreće oko prednje unutarnje noge. Okret na prednjem dijelu trupa uglavnom se izvodi kako bi se provjerila poslušnost konja na jahačeve komande listovima (HKS, 2015.).

4.7. Okret konja na stražnjem dijelu trupa

Kod okreta konja na stražnjem dijelu trupa, prednje noge konja i vanjska noga okreću se oko unutarnje stražnje noge. Konj se prednjim nogama kreće bočno i križa ih dok se stražnje noge ne smiju križati. Nakon završetka okreta konj se vraća na stazu tako da mu se prednje noge kreću prema naprijed, a stražnje noge mu se tada križaju. Prilikom okreta konj je cijelo vrijeme savijen u smjeru kretanja. U trenutku okreta jahač pomiče obje ruke lagano prema unutra bez povlačenja vođica (HKS, 2015.). Unutarnji list se nalazi kod kolana i njime se jahač koristi kako bi savio konja, dok se vanjski jahačev list nalazi iza kolana i njime održava ravnotežu kako zadnji trup ne bi izašao iz zadanih okvira okreta. Jahač mora sjediti ravno a težina mu mora biti jednako podijeljena na sjedne kosti.

4.8. Pirueta i polupirueta

Pirueta je okret za 360 stupnjeva, a polupirueta je okret za 180 stupnjeva (HKS, 2015.). Pirueta predstavlja potpuno okretanje prednjeg dijela trupa oko stražnjeg dijela uz manje galopske skokove. Ova vježba najviše zahtjeva koordinaciju i jahača i konja. Pirueta i polupirueta se najčešće izvode u prikupljenom hodu ili galopu. Kod ove figure prednje noge i vanjska stražnja noga okreću se oko unutarnje stražnje noge koja se podiže i spušta na tlo u istoj točki ili malo ispred nje. Razlika između ova dva okreta i okreta na stražnjem dijelu trupa prednji dio trupa opisuje manji polukrug oko stražnjega dijela trupa. Konj mora biti cijelo vrijeme postavljen i savijen u smjeru kojim se kreće, ritmično se okretati te biti na žvali, a tjemne mora ostati najviša točka. Pri izvođenju pirueta i polupirueta u galopu, jahač mora zadržati lakoću konja i naglasiti prikupljenost te zadržati čisti galopski korak (tri takta), iako je dopušteno da vanjska prednja i unutrašnja stražnja noga ne dodiruju tlo posve istodobno. Stražnji dio trupa mora biti aktivan i lagano spušten, a zglobovi izrazito savijeni. Kvaliteta koraka galopa prije i poslije piruete sastavni je dio vježbe. Pirueta se u galopu izvodi u šest do osam koraka, a polupirueta u tri do četiri koraka (HKS, 2015.).

4.9. Bočna kretanja

Pod bočna kretanja spada primanje plečke, travers i renvers. Cilj bočnih kretanja je prikupljenost konja te povećanje aktivnosti stražnjeg dijela trupa konja . Savijenost konja u bočnim kretanjima mora biti tolika da ne narušava ravnotežu i kretanje konja. U svim bočnim kretanjima koraci moraju biti opuštteni, uravnoteženi i pravilni. Najčešća pogreška kod bočnog kretanja je ta da se konj kreće samo bočno, ali ne i istodobno prema naprijed (HKS, 2015.).

- Primanje plečke izvodi se u prikupljenom kasu. Konj je lagano savijen oko jahačeve unutarnje noge, zadržavajući stalan ritam. Stražnji dio trupa konja ostaje na stazi, a prednji dio trupa se pomiče unutar staze tako da vanjska plečka bude na istoj liniji kao i unutrašnji kuk konja. Konj mora biti savijen i postavljen suprotno od smjera kojim se kreće. Primanje plečke jaše se pod kutom od 30 stupnjeva.

- Travers se izvodi u prikupljenom kasu i galopu. Bočno kretanje konja na način da je glava konja primaknuta zidu a konj gleda u smjeru svog kretanja pri čemu je konj savijen oko jahačeve unutarnje noge. Travers se započinje tako da se stražnji dio trupa gurne unutar staze ili se nakon ugla ne vraća na stazu, jaši se pod kutom od 35 stupnjeva (slika 10.). Sprijeda i straga se vide četiri traga (HKS, 2015.).

Slika 10. Izvedba Travers na konju lipicanske pasmine u Ergeli Đakovo (foto: Budimir, 2017.)

- Renvers je suprotan traversu, kod renversa stražnji dio trupa ostaje na stazi a prednji dio se postavlja unutar staze (slika 11.). Konj je kod renversa savijen oko jahačeve vanjske noge po kutom od 30 stupnjeva (HKS, 2015.).

Slika 11. Izvedba vježbe renvers na konju lipicanske pasmine u Ergeli Đakovo (foto: Budimir, 2017.)

4.10. Passage i Piaffe

Passage je kratki prikupljen, ritmičan, uzdignuti kas. Kod passage-a konj dijagonalno podiže noge s tla, uz produženi trenutak lebdenja. Prednje noge se podižu do visine na kojoj je kopito na sredini cjevanice druge prednje noge, a stražnje noge podiže do visine na kojoj je kopito malo iznad putičnog zgloba druge stražnje noge. Vrat konja mora biti uzdignut, a tjeme mora biti najviša točka. Stražnji dio trupa preuzima većinu težine tijela pa je s toga spušten u odnosu na prednji dio trupa. Tijekom izvođenja passage-a vidljiv je trenutak lebdenja (HKS, 2015.).

Piaffe je jako prikupljen kas sa dijagonalnim podizanjem i spuštanjem nogu, koji ostavlja dojam kao da se izvodi na mjestu. Konj dijagonalno podiže noge s tla uz produženi trenutak lebdenja. Položaj nogu je kao i kod passage-a. Leđa konja moraju biti elastična i opuštena, a stražnje noge jako su aktivne što omogućava slobodu plećke i prednjeg dijela tijela. Vrat konja je uzdignut i savijen, a tjeme je najviša točka. Prilikom izvođenja ove vježbe konj ne smije pokazivati nervozu, već mora biti opušten i imati želju za kretanjem prema naprijed iako se piaffe izvodi na mjestu. Piaffe je izrazito zahtjevna vježba za jahača i konja (HKS, 2015).

5. NAJČEŠĆE POGREŠKE KOD DRESURE KONJA

Prilikom izvođenja dresurnih vježbi jahači vrlo često rade greške, koje se tijekom dresurnih natjecanja kažnjavaju negativnim bodovima. Neke od ovih grešaka mogu i naštetiti konju pa je vrlo važno pravilno naučiti izvoditi dresurne figure. Najčešće pogreške koje jahači izvode su: konj „visi“ na ruci ova pogreška se događa najčešće zbog prijelaza potaknutih rukom, povlačenjem vođica, a premalo utjecajem sjedišta i listova. Da bi konj zadržao aktivnost i ostao mekan u ruci, prijelazi se nikada ne izvode povlačenjem vođica, već poluparadama i stalnim djelovanjem listova i sjedišta koji stvaraju tu aktivnost. Ruka je samo regulator, a ne sredstvo grubog zaustavljanja. U nižim prijelazima konj pada na prednji trup – također je uzrok povlačenje vođica i premala aktivnost jahača na održanju aktivnosti stražnjega trupa. Svaki niži prijelaz treba jahati od stražnjega trupa prema ruci - naprijed, a ne povlačiti prednji trup prema natrag (HKS, 2015.). Također još jedna od čestih pogrešaka je ta da jahač previše djeluje rukama kada priprema konja za prijelaz iz jednog načina kretanja u drugi. Ukoliko ne prevlada djelovanje jahača prema naprijed, stražnje noge konja neće iskoračiti dovoljno naprijed, prema njegovom središtu gravitacije. Vrlo je važno da jahač ne pretjera sa zahtjevima jer to vodi do gubitka ritma. Ako konj nije dobro pripremljen i ne počne pojačavati tempo navrijeme nego tek iza zadanog slova, jahač ne smije pokušati nadoknaditi izgubljeno vrijeme prenaplašavajući svoja pomagala tijekom produljenja koraka. Prema Gregić i sur. (2017.) temperatura okoliša ima utjecaj na organizam konja tijekom i nakon treninga, time i na samu izvedbu treninga za koju kvalitetu nije isključivo zadužen jahač.

6. ZAKLJUČAK

Trening konja započinje od najranije dobi konja osnovnim treningom konja. Tijekom osnovne obuke konj se privikava na vođenje, razvija kondiciju i koncentraciju, usavršava hod, uči komande koje mu trener zadaje glasom, rukama ili nogama. Kroz taj rad sazrijeva fizički i emocionalno te se ujedno prilagođava na stresne situacije koje donosi dresurni konjički sport. Nakon osnovne obuke koja traje do 4 godine života budućeg sportskog konja kreće se postupno sa dresurnim kretnjama i figurama. Za svaki uspješno izveden zadatak konj treba biti nagrađen i to velikim dijelom utječe na njegovu poslušnost, volju i povjerenje prema osobi koja ga trenira. Svaki jahač i njegov dresurni konj moraju usvojiti osnovne kretnje i figure u jahalištu prije nego se počnu natjecati na dresurnim turnirima. Trener treba dobro poznavati psihologiju konja i razumjeti njegove nagone i strahove, kao i govor tijela. Većina toga što se radi tijekom treninga konja je suprotno od njihovih urođenih sklonosti, ali pomoću instinkta učenja, s vremenom, konjima ulazi u rutinu. Jahač treba stalno promatrati, slušati i biti spreman za primanje signala konja, kako bi se na natjecanjima mogli postići što bolji sportski rezultati. Fédération Équestre Internationale (FEI) je međunarodna institucija koja određuje pravila natjecanja te brine za dobrobit konja koji se natječu u dresurnom konjičkom sportu, a na nacionalnoj razini to je Hrvatski konjički savez (HKS).

7. POPIS LITERATURE

1. Fédération Équestre Internationale (2014.): Coaching System Level 1, Course Workbook.
2. Hrvatski konjički savez (2015.): Priručnik za dresurno jahanje sa zbirkom testova <http://konjicki-savez.hr>.
3. Hrvatski konjički savez (2016.): Odbor za dresurno jahanje, FEI kodeks ponašanja za dobrobit konja i pravilnik o organizaciji natjecanja na konjičkim natjecanjima u dresurnom jahanju. <http://konjicki-savez.hr>.
4. Hrvatski konjički savez (2018.): Pravilnik natjecanja u dresurnom jahanju. <http://konjicki-savez.hr>.
5. Ivanković, A. (2004.): Konjogojstvo. Hrvatsko agronomsko društvo, Zagreb.
6. Ivanković, A., Caput-Jogunica, R., Ramljak J. (2013.): Jahanje. Edok d.o.o. Zagreb.
7. Gregić, M., Baban, M., Gregić, S., Bobić, T., Mijić, P., Antunović, B. i Gantner, V. (2017.): Utjecaj temperature okoliša na rad srca preponskih konja tijekom treninga. Krmiva, 59 (1), 3-6.
8. Gregić, M. (2017.): Stres kod konja. Zbornik radova, IV. Savjetovanje za uzgajivače konja U Republici Hrvatskoj / Poljak, Franjo (ur.). Bjelovar: HPA, 2017. str. 60-63.
9. Mitrović, S., Grubić, G. (2003.): Odgajivanje i ishrana konja. Univerzitet u Beogradu, Beograd.
10. Trailović, R.D., Vučinić, M.M., Lazić M.J. (2012.): Etologija - ponašanje i dobrobit konja. Beograd, Srbija: Vetcare.
11. Trailović, R., Trailović, D., Lazić, J. (2008.): Konjarstvo i konjički sport. VetKer, Beograd.
12. Ivančev, V., Pavić, R., Babić, D. (2014.): Važnost pravilnog položaja tijela u jahanju. 23. Ljetnu školu kineziologa Republike Hrvatske, Poreč, 543-548.
13. Lončar, D., Lončar, V., Baban, M., Bobić, T., Mijić, P., Bagarić, A., Gregić, M. (2017.): Komunikacija čovjeka i konja u nepoznatim situacijama. 10th International Scientific, Professional Conference, Agriculture in Nature and Environment Protection, 5-7 June 2017, Vukovar, Croatia, 81-85.
14. Lovrić, S. (2018.): Dresurno jahanje. <https://www.konji.hr/rad-i-zabava/jahanje/dresurno-jahanje.php>.